VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

SUVI SOPPI, VEROASIANTUNTIJA
JENNI OKSANEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
VEROJAOSTO 1.10.2025

Kaivosmineraaliveron korottaminen

- Kaivosmineraaliveroa maksetaan kaikesta Suomessa louhitusta kaivosmineraalista ja sen tarkoituksena on kerätä yhteiskunnalle korvaus arvokkaan ja uusiutumattoman luonnonvaran käytöstä.
- Kaivosmineraaliveroa ehdotetaan korotettavan yhteensä 70 milj. eurolla v. 2026 alkaen (kassa 2027):
  - Metallisten kaivosmineraalien verotaso nousisi 0,6% → 2,5% rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta.
    - Metallien verotusarvot perustuvat maailmanmarkkinahintoihin. Verohallinto vahvistaa ne vuosittain valtioneuvoston asetuksessa määriteltyjen hintalähteiden perusteella.
  - Muiden kaivosmineraalien määräperusteinen veron nousisi 0,2 € → 0,6 € tonnilta nostettua malmia.
  - Kaivosten sivuvirrat suljettaisiin veron piiristä, eli veroa maksettaisiin jatkossa vain niistä kaivosmineraaleista, joita kaivos tuottaa.
    - Muutos vähentäisi kaivosten verorasitusta arviolta 7 milj. eurolla. Käytännössä muutos hyödyttää etenkin perusmetalleja louhivia kaivoksia, joissa malmin louhintamäärät ovat suuria suhteessa malmin sisältämän metallin arvoon. Verotuottomenetys on otettu huomioon metallisten kaivosmineraalien arvoperusteisen veron korotuksessa, joten muutos on julkisen talouden kannalta verotuottoneutraali.
  - Lisäksi lakiin esitetään joitakin teknisluonteisia muutoksia.
- Kaivosmineraaliveroa maksettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2024 (kassa 2025), verotuotto: 31 milj. euroa.

Lausuntopalaute ja arviointineuvoston lausunto

- Lausuntopalautteesta:
  - Elinkeinoelämä kritisoi: Kaivosten elinkaari lyhenee ja investoinnit vaarantuvat kaivosmineraaliveron korottamisen ja kaivosten sähköverotuen poiston yhteisvaikutuksesta. Vaikutuksia arvioitu puutteellisesti.
  - Ympäristötoimijat ja osa alueellisista toimijoista kannattivat: Verolla tulisi olla myös ympäristöohjaustavoite. Koska kaivosmineraalit ovat uusiutumaton luonnonvara, veroa voisi korottaa vielä ehdotettuakin enemmän.
  - Kaivosten ns. sivuvirtojen rajaamista veron ulkopuolelle pääsääntöisesti kannatettiin: selkeyttäisi kaivosmineraalien verotusta ja vähentäisi kaivosyritysten hallinnollista taakkaa.
- Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto:
  - Esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset ja on kokonaisuutena hyvin valmisteltu. Vaikutuksia on arvioitu kattavasti monesta näkökulmasta.
  - Arviointineuvoston lausunnon perusteella esitystä on täydennetty ja täsmennetty joiltakin osin.

Verotuoton jakosuhteen muutos

- Jatkovalmistelun aikana päätettiin koko veronkorotuksen (70 milj. euroa) kohdentamisesta valtiolle.
  - Toteutettaisiin muuttamalla valtion ja kaivoksen sijaintikunnan välistä kaivosmineraaliveron tuoton jakosuhdetta siten, että jatkossa valtion jako-osuus olisi 80 % ja kaivoksen sijaintikunnan jako-osuus 20 % kaivosmineraaliveron tuotosta.
  - Kaivoskuntien kokonaisuudessaan saamat kaivosmineraaliverotulot pysyisivät korotusten jälkeen euromääräisesti suurin piirtein v. 2025 tasolla, n. 20 milj. eurossa/vuosi.
  - Kuntien saamasta verotuotosta n. 85 % kohdentuu Sodankylän, Sotkamon, Keminmaan ja Kittilän kunnille.
    - Veronkorotuksen ja jakosuhteen muutoksen jälkeen neljä suurinta kaivoskuntaa saavat kukin edelleen vuosittain n. 4–5 milj. euroa kaivosmineraaliverotuloja.
    - Kaivosmineraalivero on merkittävä tulonlähde (10–30 %) suhteessa näiden kuntien saamiin muihin verotuloihin.
  - Verotuoton jako-osuuden muutoksella turvataan se, että veronkorotuksesta kertyvä tuottolisäys vahvistaa tehokkaasti julkista taloutta eikä heikennä kansalaisten yhdenvertaista kohtelua.
  - Jos jakosuhde säilytettäisiin ennallaan (valtio 40 % / kunnat 60 %), suurimmat neljä kaivoskuntaa saisivat puolet koko runsaan 100 milj. euron verotuotosta, mikä mahdollistaisi kunnallisveroprosentin merkittävän alentamisen tai jopa nollaamisen näissä kunnissa.
    - Jos kaivosmineraaliveron korotuksen myötä kunnallisveroprosenttia alennettaisiin tai menot kasvaisivat edes joltain osin, veronkorotuksen julkista taloutta vahvistava vaikutus heikentyisi.
    - Veronkorotus voisi muodostua perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen vastaiseksi, jos erot kunnallisveroprosenteissa eri kuntien asukkaiden välillä kasvaisivat veronkorotuksen mahdollistaman alennusvaran myötä nykyisestä.

Vaikutukset kaivostoimintaan

- Verotuottoarvio on staattinen ja siihen sisältyy epävarmuuksia, mikä selittyy kaivosten louhintamääriin, metallimalmien metallipitoisuuksiin ja metallien hintakehityksen arviointiin sisältyvällä epävarmuudella.
- Kaivostuotteiden hinnat määräytyvät globaaleilla markkinoilla, joten kaivokset eivät voi siirtää verorasitusta hintoihin, jolloin kohonnut verorasitus jää kaivostoimialan maksettavaksi.
- Rojaltityyppinen kaivosmineraalivero muodostaa kustannuserän kaivosyrityksille ja alentaa kaivostoiminnan kannattavuutta.
  - Julkisesti saatavilla olevien tietojen pohjalta ei voida tarkasti arvioida veronkorotuksen vaikutuksia yksittäisen kaivoksen kannattavuuteen.
  - Kustannuslisäys todennäköisesti vaihtelee kaivosyritysten välillä.
- VN TEAS -hankkeen tulosten perusteella korotuksen myötä 4–5 % hankkeista voisi muuttua kannattamattomiksi (nykyisellä verotasolla vaikutus 1–2 %).
- Vaikutus verojen jälkeiseen voittoon arviolta 57 milj. euroa.
- Kaivosmineraaliveron korotuksen ja kaivosten sähköverotuen poiston yhteisvaikutus verojen jälkeiseen voittoon arviolta 65 milj. euroa.